

สรุปการฝึกอบรม หลักสูตร พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐ
ผ่านระบบดิจิทัล (Digital Government Act)

ผู้รับการฝึกอบรม : นายมนตรี หนูแดง

ตำแหน่ง : นิติกรชำนาญการ

สังกัด : กลุ่มนิติการ สำนักงานเลขาธิการกรม

หัวข้อที่ ๑ พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

พ.ศ. ๒๕๖๒

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ปัจจุบันเทคโนโลยีได้มีความก้าวหน้าและเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตและการประกอบธุรกิจของประชาชน ซึ่งในการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐที่ผ่านมายังมิได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่ และโดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ และให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นระบบข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนสมควรให้มีกฎหมายในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเพื่อยกระดับการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐให้อยู่ในระบบดิจิทัล อันจะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีระบบการทำงานและข้อมูลเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างมั่นคงปลอดภัย มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผยและโปร่งใส รวมทั้งประชาชนได้รับความสะดวกในการรับบริการและสามารถ ตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐได้

พระราชบัญญัติฉบับนี้ ประกอบด้วย ๒๐ มาตรา แบ่งได้เป็น

๑. ภาพรวมและนิยาม ตามมาตรา ๑, ๒ และ ๓

๒. วัตถุประสงค์การให้บริการ กรอบและทิศทาง ตามมาตรา ๔ และ ๕

๓. คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล หน้าที่ อำนาจและค่าตอบแทน ตามมาตรา ๖, ๗

และ ๘

๔. ธรรมชาติข้อมูลภาครัฐ ตามมาตรา ๔ และ ๑๒

๕. อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

(สพร.) ตามมาตรา ๑๐

๖. การส่งข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูล และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตามมาตรา ๑๑

, ๑๓, ๑๔ และ ๑๖

๗. ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง ตามมาตรา ๑๕, ๑๗, ๑๘ และ ๑๙

นิยามที่ต้องรู้จัก ๔ คำ คือ

๑. “ดิจิทัล” หมายความว่า เทคโนโลยีที่ใช้วิธีการนำสัญลักษณ์ศูนย์และหนึ่ง หรือสัญลักษณ์อื่นมาแทนค่าสิ่งทั้งปวง เพื่อใช้สร้างหรือก่อให้เกิดระบบต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์ใช้ประโยชน์

๒. “รัฐบาลดิจิทัล” หมายความว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานภาครัฐและการบริการสาธารณะ โดยปรับปรุงการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล เพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพ และอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน ในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณชน และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาค

๓. “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน รัฐสภา ศาล องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การอัยการ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และหน่วยงานอิสระของรัฐ

๔. “สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

หัวข้อที่ ๒ วัตถุประสงค์ กรอบ และทิศทาง

หลักการสำคัญของพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

๑. ให้มีการจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ และหน่วยงานรัฐต้องจัดทำแผนงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

๒. ให้มีคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ โดยตำแหน่ง ๘ คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ คน และกรรมการและเลขานุการ

๓. ให้มีสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) หรือ สพร. ทำหน้าที่อำนวยความสะดวก สนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ตาม พ.ร.บ.นี้

๔. ให้มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เป็นกรอบในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ มีมาตรฐานในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องครบถ้วนพร้อมใช้งาน เป็นปัจจุบัน กำหนดสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐทุกขั้นตอน กำหนดนโยบายหรือกฎเกณฑ์การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ชัดเจน มีระบบบริหารและกระบวนการจัดการ และคุ้มครองข้อมูลที่ครบถ้วน จัดทำคำอธิบายชุดข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐ

๕. ให้หน่วยงานภาครัฐจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล

๖. ให้หน่วยงานภาครัฐเปิดเผยข้อมูลเปิดของภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล

๗. ให้หน่วยงานภาครัฐเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกัน และมีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางสนับสนุนการเชื่อมโยงบริการดิจิทัลให้เกิดการบริการสาธารณะแบบเบ็ดเสร็จ

วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

๑. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและให้มีการใช้ระบบดิจิทัลอย่างคุ้มค่าและเต็มศักยภาพ

๒. เพื่อพัฒนามาตรฐาน หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับระบบดิจิทัล และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัลที่จำเป็นให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๓. เพื่อสร้างและพัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัยในการใช้ระบบดิจิทัล และมาตรการปกป้องคุ้มครองข้อมูลที่อาจกระทบถึงความมั่นคงหรือความเป็นส่วนตัวของประชาชนที่มีความพร้อมใช้และน่าเชื่อถือ

๔. เพื่อเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของรัฐในรูปแบบและช่องทางดิจิทัลเพื่อสะดวกในการตรวจสอบ และการนำข้อมูลไปใช้

๕. เพื่อเป็นเครื่องมือในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินความคุ้มค่าการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ

หัวข้อที่ ๓ คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล หน้าที่ อำนาจ และค่าตอบแทน

มาตรา ๖ วางหลักไว้ว่า ให้มีคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นกรรมการ

(๓) กรรมการอื่นจำนวนห้าคน ซึ่งมาจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมอบหมายคณะละหนึ่งคน เป็นกรรมการ ทั้งนี้ ต้องเป็นผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเป็นกรรมการและเลขานุการ และอาจแต่งตั้งผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ไม่เกินสองคน

มาตรา ๗ วางหลักไว้ว่า ให้คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะนโยบายและจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลตามมาตรา ๕ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ

(๒) จัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐเพื่อเป็นหลักการและแนวทางในการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) กำหนดมาตรฐาน ข้อกำหนด และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบดิจิทัลเพื่อดำเนินการให้เป็นไป ตามวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๔ วรรคสอง และตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

(๔) กำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล

(๕) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๔ และอาจเสนอต่อผู้รักษาการตามกฎหมายในการพิจารณา ยกเว้น หรือลดค่าธรรมเนียม ค่าบริการ ค่าปรับ หรือค่าใช้จ่ายอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้

(๖) ให้คำแนะนำหรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล และตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) กำกับและติดตามให้หน่วยงานของรัฐมีการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล รวมทั้งเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และโครงการในแผนดังกล่าว

(๘) กำกับและติดตามการดำเนินงานของศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง และศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ

(๙) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย หรือตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

มาตรา ๙ วางหลักไว้ว่า ให้ประธานกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล กรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล หรืออนุกรรมการและบุคคลซึ่งคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลแต่งตั้งได้รับเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หัวข้อที่ ๔ ธรรมชาติของข้อมูลภาครัฐ

มาตรา ๘ วางหลักไว้ว่า ธรรมชาติของข้อมูลภาครัฐตามมาตรา ๗ (๒) อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) การกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานของรัฐ รวมถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้ครอบครองหรือควบคุมข้อมูลดังกล่าวในทุกขั้นตอน

(๒) การมีระบบบริหารและกระบวนการจัดการและคุ้มครองข้อมูลที่ครบถ้วน ตั้งแต่การจัดทำ การจัดเก็บ การจำแนกหมวดหมู่ การประมวลผลหรือใช้ข้อมูล การปกปิดหรือเปิดเผยข้อมูล การตรวจสอบ และการทำลาย

(๓) การมีมาตรการในการควบคุมและพัฒนาคุณภาพข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ครบถ้วน พร้อมใช้งาน เป็นปัจจุบัน สามารถบูรณาการและมีคุณสมบัติแลกเปลี่ยนกันได้ รวมทั้ง มีการวัดผล การบริหารจัดการข้อมูลเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีข้อมูลที่มีคุณภาพและต่อ ยอดนวัตกรรมจากการใช้ข้อมูลได้

(๔) การกำหนดนโยบายหรือกฎเกณฑ์การเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ชัดเจนและมีระบบบริหารจัดการ รวมทั้งมีมาตรการและหลักประกันในการคุ้มครองข้อมูลที่อยู่ในความครอบครอง ให้มีความมั่นคงปลอดภัยและมีให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกละเมิด

(๕) การจัดทำคำอธิบายชุดข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐ เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับ โครงสร้าง ของข้อมูล เนื้อหาสาระ รูปแบบการจัดเก็บ แหล่งข้อมูล และสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล

มาตรา ๑๒ วางหลักไว้ว่า หน่วยงานของรัฐจัดทำธรรมชาติของข้อมูลภาครัฐในระดับหน่วยงาน และดำเนินการให้เป็นไปตามธรรมชาติของข้อมูลภาครัฐ

หัวข้อที่ ๕ อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ ของ สพร.

มาตรา ๑๐ วางหลักไว้ว่า ให้สำนักงานทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงาน ตามที่คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมอบหมาย รวมทั้งรับผิดชอบงานธุรการและวิชาการของ คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล และให้สำนักงานดำเนินการดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) จัดทำร่างแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

(๒) ประสานงาน แนะนำ และให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานของรัฐ

(๓) สำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และวิจัย เพื่อจัดทำตัวชี้วัด ดัชนีสนับสนุน การพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

(๔) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

(๕) สนับสนุนการเชื่อมโยงบริการดิจิทัลของหน่วยงานของรัฐ

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการให้บริการทางวิชาการและความรู้เกี่ยวกับระบบดิจิทัล

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลกำหนด

หัวข้อที่ ๖ การส่งข้อมูล การเชื่อมโยงข้อมูล และการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๑๑ วางหลักไว้ว่า การไม่เรียกรับเอกสารหรือหลักฐานของทางราชการจากประชาชน ถ้าไม่มีกฎระเบียบใดระบุเรื่องค่าใช้จ่ายไว้ ก็ห้ามเก็บค่าใช้จ่ายจากการทำสำเนาเอกสารที่ส่งมาทางช่องทางดิจิทัล

มาตรา ๑๓ วางหลักไว้ว่า ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลที่มีการจัดทำและครอบครองตามที่หน่วยงานของรัฐแห่งอื่นร้องขอที่จะเกิดการบูรณาการร่วมกัน

มาตรา ๑๔ วางหลักไว้ว่า หน่วยงานของรัฐต้องใช้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ในหน้าที่และอำนาจของตนเท่านั้น และต้องดูแลรักษาข้อมูลให้มีความมั่นคงปลอดภัย ไม่มีการเปิดเผย หรือโอนข้อมูลไปยังบุคคลที่ไม่มีสิทธิเข้าถึงข้อมูล

มาตรา ๑๖ วางหลักไว้ว่า หากหน่วยงานของรัฐประสงค์จะใช้ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวในรูปแบบข้อมูลดิจิทัลเพื่อประโยชน์ในการบริหาร ราชการแผ่นดิน หน่วยงานของรัฐนั้นสามารถขอเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนบุคคลนั้นจาก หน่วยงานของรัฐที่ครอบครองเพื่อนำมาวิเคราะห์หรือประมวลผลได้

หัวข้อที่ ๗ ศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง

มาตรา ๑๕ วางหลักไว้ว่า ให้มีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลางทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลและทะเบียนดิจิทัลระหว่างหน่วยงานของรัฐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐในการให้บริการประชาชนผ่านระบบดิจิทัล และดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและมาตรฐานเกี่ยวกับการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลให้ความเห็นชอบ

(๒) ประสานและให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานของรัฐในการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลระหว่างกัน รวมทั้งกำกับติดตามให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปในแนวทางและมาตรฐานเดียวกันตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลกำหนด

(๓) จัดทำคำอธิบายชุดข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐ และจัดเก็บบันทึกหลักฐานของการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัล

(๔) เรื่องอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลมอบหมาย

มาตรา ๑๙ วางหลักไว้ว่า ในวาระเริ่มแรก ให้สำนักงานดำเนินการให้มีศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง ตามมาตรา ๑๕ เป็นการชั่วคราวแต่ไม่เกินสองปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลพิจารณาความจำเป็นและเหมาะสมเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐที่จะมาดำเนินการเกี่ยวกับศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกลาง

หัวข้อที่ ๘ ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยในรูปแบบดิจิทัลต่อสาธารณะ

มาตรา ๑๗ วางหลักไว้ว่า ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำข้อมูลที่ต้องเปิดเผยตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการในรูปแบบข้อมูลดิจิทัลต่อสาธารณะ โดยต้องให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างเสรีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และสามารถนำไปเผยแพร่ ใช้ประโยชน์ หรือพัฒนาบริการและนวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้

มาตรา ๑๘ วางหลักไว้ว่า เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูล ให้มีศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐในสำนักงานทำหน้าที่ในการประสานงานให้หน่วยงานของรัฐจัดส่งหรือเชื่อมโยงข้อมูลและเปิดเผยแก่ประชาชน